

בסיעתא דשמיא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש
'בית יהושע'
רחוב מנחת יצחק 2
עיה"ק ירושלים תובב"א

ע"י הרדה"ג
ר' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א
יום שלישי פרשת כי תצא | ה' אלול תשפ"ו

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171105
www.kolhalashon.com

**ניתן להאזין לשיעורים
בקול הלשון
03-6171111**

**להורדת הקונטרס
באתר קול הלשון
www.kolhalashon.com**

לא דיברה תורה אלא כנגד מי שא"י להתגבר על יצרו וטעה דוד בענוותו

במדרש תנחומא פרשת כי תצא 'מנין שעבירה גוררת עבירה ומנין שמצוה גוררת מצוה, עבירה גוררת עבירה מאשת יפת תואר, שע"ז נולד בן שנאה ובן סורר ומורה. מצוה גוררת מצוה משילוח הקן ומעקה'. וחלק מדברי המדרש הובא ברש"י.

בשיעור הקודם הקשינו איך שייך לקרוא להיתר דאשת יפת תואר 'עבירה גוררת עבירה' והרי אמרו חז"ל שזה ההיתר נתנה תורה 'כנגד יצר הרע'?

ובשיעור הקודם הזכרנו ביאור מדברי החתם סופר זי"ע בפרשת כי תצא ובפרשת נצבים, שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ויש אנשים שנולדו עם יצר הרע קשה מאד, וא"כ ברור כשמשאם באמת הוא היה במצב קשה שהיה מוכרח להעצה הזאת, אי אפשר שיצא מכשול מהיתר זה, כי 'ברכת ה' היא תעשיר ולא תוסף עצב עמה', מהעצות והמצוות של הקב"ה לא שייך לצאת שום כאב וחסרון.

אלא שאם האדם מגרה יצר הרע בנפשו, אף שבאמת אינו זקוק להיתר זה, הוא 'אומר' שהוא צריך לזה כדי להנצל מיצר הרע, עליו אמרו חז"ל 'עבירה גוררת עבירה' שע"י ההיתר דאשת יפת תואר נולד להם בן סורר ומורה.

וזה שאמרו חז"ל בדוד המלך שמרוב ענוותנותו המופלגת היה חושש על עצמו שהוא זקוק להיתר זה כנגד יצר הרע, ולזאת היה בטוח שלא יבא לידי מכשול, וכשקם אבשלום כנגדו לא היה תולה את הדבר שזה כעונש על היתר דאשת יפת תואר כי היה בטוח בנפשו שהוא עשה הדבר כעצת התורה"ק, וממנה לא תצא הרעות. ולכן נאמר 'ויהי דוד בא עד הראש' כדי שלא יהיה חילול השם, שלא יאמרו צדיק ורע לו.

עד שאמר לו חושי הארכי שההיתר דאשת יפת תואר לא נאמרה בעבורו כלל. כי דוד מלך ישראל חי וקיים נאמר בו 'וה' עמו' שהלכה כמותו בכל מקום, היה יכול ללמוד דף גמרא והיה יצרו מתבטל. ולכן יצא ממנה אבשלום, משום שלא עליו אמרה תורה היתר זה.

מזמור לדוד שלא חטא מחמת יצרו בבת שבע מלידת אבשלום מיפ"ת

וראיתי הוספה נפלאה על דבה"ק בספר 'זכרון סופרים' להגה"צ רבי פישל סופר, 'סופרו' של החת"ס זי"ע. אביו של ה'מחנה חיים' זי"ע. ע"פ דברי הגמ' ברכות ז': 'מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, מזמור לדוד קינה לדוד מיבעי ליה?', ונודע תירוץ הגמ' שם.

וביאר רבי פישל ע"פ דברי החת"ס הנ"ל כי כל הסיבה שהיה דוד המלך סבור שהוא צריך להיתר דיפ"ת משום שראה בנפשו שיש לו יצה"ר במעשה דב"ש, וכל ימיו היה מתאנח ואומר 'וחטאתי נגדי תמיד', ולפי מה שכתוב במקרא היה דוד המלך סבור שאכן עליו דיבר הכתוב בהיתר דיפ"ת.

כשבא חושי הארכי ואמר לו 'צדיק אתה, אין לך יצר הרע, ולא עליך אמרה תורה ההיתר דיפ"ת, ולכן נולד לך אבשלום, אילו היה כונת התורה עליך, לא היה יוצא אבשלום מזה'. כששמע דוד את דבריהם הבין למפרע שבאמת לא היה ראוי לאותו ענין דבת שבע כלל, אלא שהיה סוד מן השמים להורות תשובה ליחיד, קם ואמר 'מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו'. כי מהא דנולד אבשלום מיפ"ת נתברר למפרע שאינו איש כזה שיש לו יצה"ר גדול, אדרבה 'ולבי חלל בקרבי', כל ענין היצה"ר מעניין אותו הרבה פחות מתלגא דאשתקד, אלא שיש לו להקב"ה סוד עליון להורות על ידו תשובה ליחיד.

הנני מקים עליך רעת אבשלום מיפ"ת להורות שלא חטאת בבת שבע

וזש"כ באותו 'מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו' 'ואתה ה' מגן בעדי, כבודי ומרים ראשי'. כי אותם הרדיפות שרדף אותו אבשלום, היו מרימים את ראשו של דוד המלך ע"ה, 'רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה', כיון שחטא ואין לו תקוה עוד, ולזאת היה אומר מזמור נ"א 'לך לבדך חטאתי וגו' וגו', אך 'ואתה ה' מגן בעדי' ע"י שנולד מיפ"ת בן סורר ומורה כאבשלום, נתברר למפרע כי לבי חלל בקרבי, ולא היה ראוי לאותו חטא כלל.

ונמצא שמה שאמר לו הנביא אחר מעשה דבת שבע 'הנני מקים עליך רעה מתוך ביתך', לא כעונש קשה

אלא כחיזוק וסימן שלא חטאת כלל. וכל האומר דוד חטא אינו אלא טועה. כי אילו היה לך יצה"ר והיה היתר דיפ"ת מדבר אליך, לא היה יוצא ממנה אבשלום. כיון שברח מפני אבשלום פתח ואמר 'מזמור לדוד'.

וכן בפרק שאומרים עתה בימי אלול הק' 'לדוד ה' אורי וישעי', גם בו הוא מדבר על הענין זה. 'ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי', אלו הם האנשים שהיו מצערים אותו על אותו ענין דבת שבע, ודוד המלך מתחנן להשי"ת 'אל תתנני בנפש צרי, כי קמו בי עדי שקר', אלו שאמרו לו בחלון 'מיתתו במה', הם עדי שקר. עד שבא אבשלום ורדף אחריו, והבינו למפרע שלא נאמר היתר דיפ"ת על דוד המלך, כי אין לו שייכות ליצר הרע כלל. וכמ"ש רש"י שהצדיקים גדולים וחזקים להתגבר על יצרם. אלא שהקב"ה רצה שיהיה מעשה כזה כדי להורות תשובה ליחיד. ואכן בתהילים פרק נ"א הוא מדבר דברי תשובה כבעל תשובה אמיתי.

היה אדוניהו בן יפת תואר כאבשלום ולכך קראו אדוניהו להוסיפו כוח

כתב החיד"א זי"ע בספרו 'צווארי שלל' על סדר ההפטרות. בהפטרות פרשת חיי שרה כתוב 'והמלך דוד זקן בא בימים... ואדוניהו בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוק'. 'ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית, וגם הוא טוב תואר מאד ואותו ילדה אחר אבשלום'. ג' פסוקים נאמרו בפסוק זה, א. שלא עצבו לחנכו על מעשיו הלא טובים. ב. הוא טוב תואר מאד. ג. אותו ילדה אחר אבשלום. וצ"ע האין נתחברו ג' עניינים שונים בפסוק אחד?

והנה בגמ' כתוב שדוד המלך נשא שתי נשים יפת תואר, אבשלום היה בנה של מעכה בת תלמי מלך גשור, ואדוניהו היה בנה של חגית, שהיתה אשת יפ"ת שנית. וגם אדוניהו היה כבן סורר ומורה כמסופר בספר שמואל.

וכתוב בספר 'ברכת אברהם' בשם רבו הרה"ק מבוטשאטש זי"ע שהשם 'אדוניהו' הוא שם קדוש מאד, שם אדנ"י וג' אותיות יה"ו דשם הויה ב"ה. וביאר שמכיון שהיה דוד המלך חושש מתחילה מה יהיה העתיד עם הילד הזה שנולד מיפ"ת, לכן ביקש לשמור עליו בשם קדוש 'אדוניהו'.

וכן בנו אבשלום שנולד מיפ"ת, גם הוא שם נורא מאד, אב שלום, כלומר שהמעשה שהיה כדי להוליד את הילד הזה, היתה מצוה רבה מאד ולא עבירה ח"ו.

באלו השמות ביקש דוד המלך ליתן כוחות רוחניים גדולים לילדים האלה שנולדו מיפ"ת.

בן מלך כשר למלוכה אף אם אין אמו מישראל כאבשלום ואדוניהו

וא"כ צ"ע איך עלה על דעת אדוניהו למלוק והרי אמו חגית איננה בת ישראל אלא גיורת, ואין מלך בישראל רק 'מקרב אחיך' 'עד שתהא אביו ואמו מישראל' כמבואר במס' יבמות.

ועי' שו"ת נוב"י חו"מ מהדו"ק סי' א', שרק 'מלך חדש' אין למנות אם אין אביו ואמו מישראל, אך אם הוא 'בן מלך' די לנו שאביו מישראל אע"פ שאמו גיורת. וזה היה גם הטעם באבשלום שגם הוא ביקש למלוק והלכו ישראל אחריו, אף שאמו גיורת, כיון שהוא בן מלך, אין צריך שתהא אמו מישראל.

וביאר החיד"א זי"ע שלאחר שגדל אבשלום ולא הלך בדרך אביו, היה אביו מעציבו ומחנכו וגוער בו על מעשיו שאינם טובים, ואז היה אבשלום משיב לדוד אביו 'האין אתה מעציבני בדברי תוכחה ומוסר, והרי אתה לקחת אשת יפ"ת ומשם נולדתי, הריני מתנהג בדיוק כמו שכתוב בפרשת כי תצא...'.

לא עצבו דוד לאדוניהו שהרי ישיבנו כאבשלום מדוע ככה נשאת יפ"ת

ולכן 'לא עצבו אביו מימיו' לאדוניהו בן חגית, בבן השני שנולד מיפ"ת השנית כבר לא היה דוד מחנכו ומוכיחו, כי 'לאמר מדוע ככה עשית', שהיה אדוניהו משיבו תיכף 'לאמר' היינו ישיב לו כטענת אבשלום אחיו 'מדוע ככה עשית' לישא אשת יפ"ת, שמזה משתלשל בן סורר ומורה.

ודוד המלך ע"ה לא יכול להשיב כנגדם שמכיון שהיה לו היתר ע"פ תורה, לא שייך שיוולדו מהן בני סורר ומורה, כי הם ראו אותו שהוא קדוש וטהור, עוסק בתורה יומם ולילה, כל ימיו בתענית, ואינו טועם טעם שינה מימיו. איש אשר כזה אין לו טעם ביצר הרע. בתחילת הלילה היה יושב ומנמנם קצת על כסאו אצל

הגמרא, ומחצות לילה היה מתגבר ועומד על משמרת הקודש ואומר שירות ותשבחות, וכמו שהעיד על נפשו הקדושה 'קדמו עיני אשמורות לשיח באמרתך', וכל דבריו ברוח הקודש, בהשראת השכינה בתוך פיו, לדוד מזמור ומזמור לדוד, עד היום הזה בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם שותים בצמא את דבריו הקדושים.

ולכן לא היה דוד המלך יכול להשיב תשובה לאבשלום ואדוניה כשהיו שואלים אותו 'מדוע ככה עשית', שהיה מותר לו בגלל יצרו הקשה, ולזאת 'לא עצבו אביו מימיו לאמר'.

ובזה מובן סמיכות ג' הדברים בפסוק זה, כי מנא לן שגם אדוניהו הוא בן יפ"ת, כי 'וגם הוא טוב תואר מאד' דומה לאמו שהיתה אשת יפת תואר, 'ואותו ילדה אחרי אבשלום', לא היה להם אמא אחת, כי אבשלום בן מעכה ואדוניהו בן חגית, אלא שנולד אדוניהו באותו אופן שנולד אבשלום, היינו מאשת יפ"ת.

לא חטא דוד אלא לחבר קאפיטל נ"א לבע"ת ולכך לו נאה ויאה לברך

הה"ד 'מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו', כי בתחילה לא האמין להם שלא נאמר עליו ההיתר דיפ"ת, כיון שנולד ממנה בן סורר ומורה, הבין למפרע שהם צדקו בדבריהם שאין לו יצר הרע כשאר בעלי יצר הרע, ולא הותר לו כלל ההיתר דיפ"ת, ולזאת יצא ממנה אבשלום. ואז נתגלה למפרע כי כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה. ולא היה ראוי לאותו מעשה כלל, רק כדי שנזכה לפרקי תהילים לוהטים ובוערים כמו פרק כה ופרק נא ועוד.

כתב רבינו יונה שבעלי תשובה צריך להתמיד מאד בתהילים פרק נ"א, לולא אותה מעשה לא היה דוד המלך מחבר תהילים פרק נ"א, הבעש"ט לא היה יכול לחבר פרק כזה, כי מעולם לא טעם מה זה שברון לב אחר העבירה, איך יוכל לחבר פרק שעוברי עבירה ימצאו להם מקום לשפוך את לבם לפני השי"ת מעמקי עמקים ושברי שברים. לזאת עשה הקב"ה שאחד מהצדיקים יסכימו להכנס לבוץ הזה כדי לחבר תהילים פרק נ"א.

וכבר נזכרו כל בני ישראל בבנין בית המקדש ע"י שלמה המלך ע"ה, שלא נפתחו שערי העזרה עד שאמר 'זכרה לחסדי דוד עבדך'. וביאר החיד"א זי"ע 'לחסדי' לשון חרפות ובושות, כדמתרגם 'חסד הוא' לשון בושה וחרפה. ואז נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדרה כשנתגלה צדקותו וקדושתו לעין כל.

וההוכחה הגדולה ביותר תהא במהרה בקרוב בסעודת משיח בסוכת עורו של ליתן, אחר הסעודה יכבדו את אאע"ה בכוס של ברכה, ויאמר שאינו ראוי לכך משום שהוליד את ישמעאל, וכן יצחק שהוליד את עשו, יעקב שנשא שתי אחיות, כך ימצא כל אחד איזה ענין לפסול את עצמו מלברך על כוס של ברכה, עד שיבא הכוס לפני דוד המלך והוא אומר 'לי נאה לברך, לי יאה לברך'. והתמיהה נודעת איך אמר בן, והרי יעקב נשא שתי אחיות לפני מתן תורה, והוא אומר שאינו ראוי לברך על כוס של ברכה, ודוד המלך אומר 'לי נאה לברך' שם בסעודה הקדושה והנוראה לפני הקב"ה ולפני כל פמליא של מעלה ופמליא של מטה, 'לי נאה לברך', כי כל מעשה דבת שבע היה רק כדי לחבר בעבורינו תהילים פרק נ"א שיהיה לנו פסוקים לוהטים להוריד בהם דמעות של תשובה.

ובחייו נתברר לדוד המלך זה הסוד בשעה שברח מפני אבשלום בנו, שעי"ז נתברר שאין בו יצה"ר ולא עליו ניתן ההיתר דיפ"ת, נמצא למפרע שלא היה ראוי לאותו ענין כלל.

בכל מקום שתלך ע"ד מצוות פרשת כי תצא לויית חן הם לראשך

הזכרנו בשיעור הקודם שיש בפרשת כי תצא ריבוי עצום של מצוות ה', שבעים וארבע מצות בפרשה אחת, היא הגדולה בכמות המצוות מכל פרשיות שבתורה, כ"ז מצות עשה ומ"ז מצות לא תעשה. ואמרנו שיש סמיכות בין אלו המצוות, אחת גוררת חברתה.

ואי' במדרש רבה פרשת כי תצא: 'זש"ה (משלי א) כי לויית חן הם לראשך וכו' מהו כי לויית חן אמר רבי פנחס בר חמא לכל מקום שתלך המצוות מלוות אותך, כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, אם עשית לך דלת המצוות מלוות אותך שנאמר (דברים ו) וכתבתם על מזוזות ביתך, אם לבשת כלים חדשים המצוות מלוות אותך שנאמר (דברים כ"ב) לא תלבש שעטנז, אם הלכת לגלח המצוות מלוות אותך שנא' (ויקרא י"ט) לא

תקיפו פאת ראשכם, ואם היה לך שדה והלכת לחרוש בתוכה המצות מלוות אותך שנאמר (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו, ואם זרעת אותה המצות מלוות אותך שנא' (שם) לא תזרע כרמך כלאים, ואם קצרת אותה המצות מלוות אותך שנא' (שם כד) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה, אמר הקב"ה אפילו לא היית עוסק בדבר אלא מהלך בדרך המצות מלוות אותך מנין שנא' כי יקרא קן צפור לפניך'.

הרי שהמצוות מלוות את האדם בכל עת ובכל שעה, גם כשאנו עוסק בשום דבר. והזכרנו מדברי הרה"ק מפילץ זי"ע ב'שפתי צדיק' שאלו המצוות הם כהכנה שנזכה להעיד על אחדותו ית' 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', ע' וד' גדולים, כמספר ע"ד המצוות דפרשת כי תצא, שע"י שמירתם נזכה לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה.

מצא קן בראשו של אדם דומה לשאלה דלא שכיחא

ויש לעיין בדברי רבי פינחס בר חמא במדרש הנ"ל, שדרש ע"פ מש"כ 'כי לוית חן הם לראשך'. מדוע 'לראשך' דווקא? וי"ל ע"פ מש"כ ה'בן איש חי' בספרו 'בן יהוידע' על מס' חולין דף קלט בסוגיית שילוח הקן. 'מצא קן בראשו של אדם' מה דינו', כי בפסוק כתוב 'כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ', מה הדין אם מוצא על ראש חבירו 'קן ציפור', כמו חלומו של שר האופים...

ובאמת שבפועל למעשה לא שייך שיהיה דבר כזה בעולם, כי דרכו של אדם שהוא זז תמיד, או יושב או עומד, או מהלך או שוכב, איך אפשר שהציפורים יעשו קן על ראשו ויולידו שם ביצים או אפרוחים, והוא יעמוד ולא יזוז בכל אותם הימים והלילות?

עד כדי כך שבהקדמת ספה"ק חובות הלבבות הוא מוכיח אנשים שאין לומדים מוסר, רק עוסקים בפלפול וסברא, ותופס לדוגמא שאם ישאלוהו מה הדין במצא קן בראשו של אדם, יוכל להשיב, כי למד מס' חולין קל"ט, אבל כששואלים אותו שורשי האמונה והבטחון המובאים בשער הבחירה, אינו יודע להשיב. והרי זה הרבה יותר נוגע למעשה לימי חייו של אדם, מדין 'מצא קן בראשו של אדם'.

והחת"ס היה אומר על דברים אלה 'אך לא כך לימדו אותנו רבותינו, רבותינו לימדו אותנו שע"י לימוד כל הלכה שבש"ס אפילו הלכה זו דמצא קן בראשו של אדם, יזכה אדם לבא לשלימותו'.

עכ"פ צ"ע מדוע נקטו חז"ל לעסוק בהלכה שאינו יכול להיות בפועל. והרי כששאל רבי ירמיה מה הדין ברגלו אחת של היונה מחוץ לחמישים אמה ורגלו אחת בתוך חמישים אמה, הוציאוהו מבית המדרש, א"כ איך לא הוציאו מבית המדרש את התלמיד ששאל מה הדין במצא קן בראשו של אדם.

בלי ספק שיש סודות ורזין עלאין בכל אות שבדברי רבוה"ק. ובכתבי האריז"ל יש אריכות גדולה בענין 'רגלו אחת בתוך חמישים אמה', שלא הוציאוהו לרבי ירמיה מבית המדרש משום שהשאלה מוזרה ח"ו, אלא שע"פ סוד אין לשאול כן, שהוא בסוד נכנס לפרדס ולא יצא בשלום וכו'. וא"כ גם בקן שבראשו של אדם, יש בוודאי רזין עלאין.

ספודיק בק"נ רייניש של מוהר"א מבעלזא זי"ע בליל הסדר

כבר סיפרנו במ"א מעשה בהגה"ח רבי נתן לוברט זצ"ל שהיה בתל אביב בליל פסח ונכנס עם חבירו, גם הוא חסיד גור, לבית כ"ק מהר"א מבעלזא זי"ע. ויהי בהכנסם הביט מהר"א על הספאדיק הגבוה שלהם ואמר 'האבא זכרנו לברכה קנה פעם ספאדיק כזה במאה וחמישים רייניש'.

חבירו של רבי נתן עמד ותמה על אותו צדיק שאין לו מה לדבר בליל פסח רק ממחיר של ספאדיק, אך רבי נתן ידע והכיר בפנימיות, והסביר לחבירו שמבואר בכתבים כי בליל פסח נפתח היכל 'קן ציפור' העליון של משיח צדקינו, וביקש מהר"א לעורר רחמי שמים, ולכן הזכיר 'מאה וחמישים רייניש' בגימ' ק"ן, והספאדיק הוא סוד 'מצא קן' בראשו של אדם, היינו אדם הראשון, שעתיד משיח צדקינו לתקן את חטאו בשלימות.

אם אין יכול לעשות מצוה בפועל יכול לצייר עשייתו במחשבתו

אמנם ה'בן איש חי' מבאר בדרך נגלות התורה, כי הנה יש הרבה מצוות שבתורה שאין אדם יכול לקיימם, רובא דרובא משבעים וארבעה מצוות דפרשת כי תצא, אין בידינו לקיימם. מצות בן סורר ומורה מתפללים

שלא יהיה בבית ישראל כלל וכלל, וכן מצות יבום וחליצה מתפללים שלא יבואו לידי כך, וכמו שבית דין מתפללים אחר החליצה 'יהי רצון שלא תבאנה בנות ישראל לא לידי יבום ולא לידי חליצה'. וכן גירושין ואשת יפת תואר וחטא משפט מות ותלית אותו על עץ, ומוציא ש"ר ועוד, כל אלו המצוות אין משתוקקים לקיימם ח"ו.

מצא קן ציפור בראשו שאינו אלא כי יקרה בציור מחשבת עשייתו

מה יעשה אדם להשלים את נפשו בחשבון תרי"ג מצוות? כתב ה'בן איש חי' שאם אדם אינו יכול לעשות מצוה בפועל יוכל לצייר עשייתה במחשבתו, למשל, יצייר כאילו יש קן צפור לפניו והוא הולך לקיים מצות שילוח הקן, לוקח סולם ועולה על העץ ומשלח את האם, ולוקח את הבנים לעצמו.

'וכמו שראיתי מקובלים חסידים שאם חל ר"ה בשבת, או ראשון של סוכות בשבת, הם עומדים אצל הבימה בשעת התקיעות ופותחים סידור הכוונות ומכוונים כוונות התקיעות ונטילת לולב'. והיו מקובלים שהיו מכריזין תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה וכו'. אף שאין תוקעין בפועל, כאשר תיקנו חז"ל, אך מציירין במחשבתם כאילו היו תוקעים.

כי לסיבה זאת נתן לנו הקב"ה כח הדמיון, לא לצייר ח"ו דברים רעים, אלא לצייר קיום מצוות ה' כאילו אנו זוכים לקיימם. וכאשר אמרו חז"ל שמחוט התכלת דציצית נזכר את התכלת של הים והרקיע וכסא הכבוד. זהו כח המדמה דקדושה. כמו כן בתקיעת שופר ונטילת לולב כשחלו ר"ה וסוכות בשבת.

וכ"כ בספה"ק 'דרך פקודיך' שכל מצוה שאי אפשר לעשותה במעשה, יוכל להשלים ע"י כח הדיבור והמחשבה. ולכן ניתנה כל מצוה בג' חלקים מחשבה דיבור ומעשה.

וביאר הבן איש חי שזהו פירוש דברי הגמ' 'מצא קן בראשו של אדם', כלומר שהוא מקיים מצות שילוח הקן ב'ראשו' היינו במחשבתו.

כי באמת לא כל אחד יכול לקיים בפועל מצות שילוח הקן, דכתיב פי יקרא קן צפור לפניה, ואם לא סיבב הקב"ה שיהיה לפניו קן צפור, אינו מקיים המצוה בפועל. ויש מחלוקת ראשונים ואחרונים אם מותר סתם להחריב קן ציפור ולשלח את האם, החת"ס כותב שאסור לחפש קן לשלח ממנו האם, הוא אסור משום צער בעלי חיים, רק אם נזדמן לפניו בבחינת פי יקרא קן צפור לפניה, אזי יוכל לקיים המצוה בפועל.

עכ"פ במחשבה יכולין לקיים המצוה של שילוח הקן כאילו קיימה בפועל.

וכן המצוות שאסור להרהר בהן, כמו מצות יפ"ת, יוכל ללמוד המצוה בתוך התורה הקדושה, כי קדושת התורה תשמרנו מהרהור רע רח"ל. וכן הנהיג מרן החת"ס זי"ע שהיו לומדים כל הסוגיות שבש"ס אף אלו הסוגיות שהיו הבחורים מדלגין בגאליציע, כי בזכות קדושת תורה לשמה דמרן החת"ס זי"ע, היתה שמירה עליונה על כל הבחורים שלא נכשלו ח"ו במכשול הרהור רח"ל, אף שהיה יורד להסביר כל הסוגיות ממש כמו שהן, בכל המסכתות ובכל הסוגיות ממש.

אינו מצוה אלא בהזדמן ומקיימין המצוה לעורר רחמים בעסק לימודה

כתב הכת"ס זי"ע בסוף מס' חולין, אי' בילקוט שמעוני 'אם אתם מקיימין מצות שילוח הקן, אני שולח לכם את אליהו הנביא'. וצ"ע שהרי כתוב 'כי יקרא' ודרשו חז"ל 'פרט למזומן', א"כ 'אין אנו מחפשים לחזור לקיים מצוה זאת, ומעט מזעיר שמקיימין מצוה זו. ובמה יעוררו רחמי ה' עלינו? אבל כבר אמרו חז"ל כל העוסק בתורת.. כאילו הקריב, ולכן גם אנחנו שזכינו לסיים המסכתא בפרק שילוח הקן ועסקנו במצוה זאת ועיינו בה, אנו לה' ואליו עיינו שזכות התורה תעמוד לנו וירחמנו ויקבצנו וישלח לנו במהרה משיח צדקינו'.

הרי לנו עוד ביאור ב'מצא קן בראשו של אדם', שעוסקים בתורת שילוח הקן. ואי"ה בעוד זמן קצר יעסקו כלל ישראל בסדר לימוד דף היומי בהלכות שילוח הקן, ויש בזה התעוררות לגאולת ישראל, כמבואר בילקוט.

לכך יש לקרות לפרשת שילוח הקן חשוכי בנים

כתב הרה"ק רבי פינחס קאריצער זי"ע ב'אמרי פינחס' [יארצייט י' אלול ה'בעל"ט] שבשילוח הקן כתוב 'ואת

הבנים תקח לך' ומקובל שע"י מצוה זאת זוכין להוושע בבנים. 'לכך יש לקרוא לפרשת שילוח הקן חשובי בנים'.

הרי שהדבר מסוגל לאו דווקא בקיום המצוה בפועל, כי מה יעשה מי שלא שלח לו הקב"ה קן בדרך, לזאת יעלה לתורה בפרשת שילוח הקן, ויתקיים בו 'ואת הבנים תקח לך'.

כי לוית חן הם לראשך בלימוד ע"ד מצוות הפרשה שאינם למעשה

ובאמור בדברי המדרש 'כי לוית חן הם לראשך', שהמצוות מלווים אותך בכל מקום, גם במצוות שאין מתקיימים בפועל ממש, הרי הם 'בראשך' במחשבה ודיבור התורה שבאותה פרשה.

לזאת נעסוק באחד מע"ד המצוות שבפרשה ע"פ אור הזה"ק.

הנה נודע שבספר הזהר הקדוש יש חלק זהר וחלק רעיא מהימנא, מפרשיות עקב עד פרשת וילך יש רק רעיא מהימנא ולא זהר. רעיא מהימנא הוא נשמת משה רבינו עליו השלום, רוענו הנאמן, והוא היה מתגלה בתוך היכלו דרשב"י והקול היה יוצא מפיו הק' של רשב"י. וכמ"ש האריז"ל שרשב"י היה גילוי נשמת משה רבינו בעצמו.

ובמו שהיה המגיד מדבר מתוך פיו של מרן הבית יוסף זי"ע, וכמו שרבי שלמה אלקבץ שישב עם הבית יוסף בליל שבועות, והיה הקול העליון יוצא מתוך פיו של רבי שלמה אלקבץ והיה מדבר עם יושבי בית המדרש. כך כביכול היה הגילוי דרעיא מהימנא בהיכלא דרשב"י.

רבי שמעון א'זל ל'יה ו'ערק ל'מדברא בלימוד של תקונ"ז באלו"ל

ונזכיר מש"כ בריש פרשת כי תצא על ענין מוציא שם רע. כי רבוה"ק נהגו לומר הרבה אמירות קדושות בחודש אלול, בפרט באמירת זהר, ובעיקר תיקוני זהר כמ"ש במטה אפרים שחסידיים ואנשי מעשה עוסקים בתיקוני זהר בחודש אלול. והגה"ק ה'דרכי תשובה' ממונקאטש זי"ע מצא רמז לזה בתחילת תיקוני זהר: 'רבי שמעון א'זל ל'יה ו'ערק ל'מדברא דלוד'. ר"ת 'אלו"ל'.

עוברים לפניו כבני אמרנא וחילות בית דוד בזוהר ותהילים של אלול

הרה"ק רבי מרדכי'לע נדבורנער זי"ע היה אומר לפי דרכו בקודש, שעיקר הדין שדנים על האדם בראש השנה הוא על פי מספר התהילים והזהר שאמר בחודש אלול. וכמ"ש בגמ' 'בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, מאי כבני מרון, כבני **אימרנא**'. וביאר שזהו הסגולה לעבור ביום הדין, בזכות האמירות הרבות שאומרים בחודש אלול. ולכן נהגו כל ישראל להרבות באמירות קדושות בימי אלול, סליחות, תהילים, זהר ותיקונים ועוד.

וזהו כבני מרון, תלמידי הרשב"י ממירון, כבני אימרנא, כמה אמירות שזכה לומר מתורת מירון.

ושם בגמ' 'רב יהודה אמר שמואל, כחיילות של בית דוד', היינו כמספר תהילים שזכה לומר בחודש אלול, שפרקי תהילים הם הם חיילות של בית דוד. חיילות לשון כוחי וחילי. וכ"כ מטה אפרים שיש לומר בכל יום אחר התפילה בימי אלול, לכל הפחות י' פרקי תהילים.

כ"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע היה אומר שבימי אלול צריך יהודי לחפש איך לעורר את עצמו אפילו עם ניגון. צריך שיהיו הימים ימי התעוררות, כל אחד במה שהוא מתעורר. אם בניגונים, יעורר נפשו בניגון.

שם רע של המרגלים על כוחות הטומאה שבבתולת ארץ ישראל

נחזור לדברי הרעיא מהימנא במצות מוציא שם רע על בת ישראל, לכאן הדבר רחוק מאיתנו לגמרי, אך כשלומדים באור החיים הק' כבר רואים שזה שייך לכל אחד, ופנימיות הדברים מתגלה כאן בזוה"ק בארבעה דוגמאות איך אדם יכול להכשל ח"ו במוציא שם רע על בתולת ישראל.

א. כהמרגלים שהוציאו דבה על ארץ ישראל. ארץ נקראת גם היא כבתולה, קרקע בתולה. המרגלים אמרו שאיזה כח חיצון השתלט על ארץ ישראל, עד כדי כך 'כי חזק הוא ממנו'. 'אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא

כליו משם. ח"ו.

כלומר שאף שבתחילה היה כח קדושה בא"י, אמרו המרגלים שבהיותם שם הם מצאו שם כח הקליפות עד שנאבדה קדושתה של א"י.

והאמת לאמיתו שאין שום כח זר יכול לשלוט בארץ ישראל, כי היא כאשה בבתוליה שאי אפשר להסיר את קדושתה. גם כשיש חלישות הדעת ע"י הקליפות השולטין בה בגלות הארוך, אסור לומר 'כי חזק הוא ממנו' ח"ו.

ובמאמרו של הרה"ק מסאטמר זי"ע שהיה בוכה תמיד על התגברות הקליפות בא"י, והיה דרכו בקודש להוסיף ע"פ דברי ה'צמח ה' לצבי' להרה"ק מנדבורנה זי"ע שיש על ארץ ישראל רצועה של קרקע חו"ל המכסה עליה, והרשעים דורכים על קרקע חו"ל. ובאמת כל קדושתה של א"י טמונה וגנוזה בקרבה. וכלשון הזוה"ק שאפילו כששועלים מהלכים בקרקע קדש הקדשים, אין להתפעל מזה, כי מה שרואים בעיני בשר אינו המהות האמיתית. וכ"ש כשמדובר בא"י בתולת ישראל. זוהי המדרגה הראשונה שם בזוה"ק באיסור הוצאת שם רע על בתולת ישראל, היינו קדושת א"י.

שם רע על אסתר ב"ב של שרה שלא נטמאה כזקנתה והיה שד כדמותה

ב. אסתר המלכה נקראת בגמ' 'בת בתה של שרה אמנו', ולא בת בתה של רחל או לאה, כי שרה אמנו נתפסה בבית פרעה ובבית אבימלך, ואסור להוציא שם רע על שרה אמנו ע"ה ח"ו. ליצני הדור היו אומרים כך, ועונשם קשה מאד. כי אנו יודעים את האמת הכתוב בתורה שהיתה שרה אמנו שמורה מכל משמה, נכנסה לשם בשמירה עלאה ולא היה אחד שהיה יכול לנגוע בה.

וכתוב בזוה"ק שם, שכשהיו אבימלך ופרעה ניגשים לשרה, נתהפכו תכשטיה של שרה בעלי רוח חיים והיו מכים בפני פרעה ואבימלך. מה שאמרו שהיא אמרה למלאך ה', היינו התכשיטין שלה נהפכו כמלאכים להכות בפרעה ואבימלך.

אך כשקורין מגילת אסתר ונדמה שלא כך היה באסתר המלכה. על זאת מזהיר הזוה"ק שכל מי שנדמה לו שאסתר נטמאה ח"ו ע"י אחשורש, הוא הוציא שם רע על בתולת ישראל.

לא התייחדה עם אחשורש בגופה אלא כשבאה להעביר את גזרת המן

כי לא בחינם קראו חז"ל לאסתר 'בת בתה של שרה'. אלא להורות שהיא נשארה בקדושה וטהרה, כשם שבשרה כתוב להדיא שלא היה בה שום שליטה, כל בן חמש למקרא יודע כן, 'ואת כל ונוכחת', דברים הניכרים שלא שלט בשרה. ה"ה באסתר המלכה. ואף שכתוב במגילה שנלקחה לבית אחשורש, הרי מבואר בזוה"ק, והובא בקב הישר שבאמת היתה אסתר אשתו של מרדכי הצדיק, כמ"ש 'לו לבת', לבית. 'חוזרת לחיקו של מרדכי'. ובהגיע תר אסתר בת אביחיל, שלחה לבית אחשורש שד בדמותה, היה שמו מו"ך, וכן רימזו רבוה"ק בתוס' 'מלמד ששימשה במו"ך', היינו ששלחה כמין שד שנכנס תחתה לבית אחשורש.

ומכל זה למדנו עוד יסוד באמונה שאפילו כשהמציאות נראית נורא ואיום, ויעש המלך את משתה אסתר, אעפ"כ חוזרת לביתו של מרדכי בקדושה וטהרה, ואסור להוציא שם רע על בתולת ישראל.

וזה שאמרו חז"ל שהיתה אסתר שואלת בהלכות טהרה לפני חכמי ישראל. ולא גערו בה על שהיא נלקחה לבית אחשורש, כי ידעו חכמי ישראל את האמת, שהיא שולחת לשם שד במקומה.

כי זהו עיקר יסוד ושורש האמונה, שלא להתייחס למה שאנו רואים בעיני בשר, גם כשנדמה ממש שהאדם מרוחק מהקדושה, דמיון שוא הוא. וכדברי ה'צמח ה' לצבי' שגם כשרואים בעיני בשר את הישמעאלים מקרקרים בהר הבית, באמת יש שם רצועה של חו"ל, וא"י נשארת בקדושתה. וכמו כן באסתר המלכה, גם כשראוה בעיני בשר הולכת לבית אחשורש, היא קדושה וטהורה. והוא הדבר אשר ביקש ה' מהמרגלים שלא יתייחסו כלל לקליפות שהם רואים בא"י, ולא יוציאו דבה על בתולת ארץ ישראל, רק יאמינו בהאמת שא"י קדושה וטהורה.

כ"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע ביאר במגילת אסתר 'אל תדמי' בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים'. כלומר שעד היום היתה שולחת ש"ד במקומה, כמבואר לעיל. וכמו שמהר"ל מפראג ורבי אליהו בעל שם יכלו לייצר גולם, אסתר ברוח הקודש על אחת כמה וכמה. אך פעם אחת צוה עליה מרדכי שלא 'תדמי בנפשך', שלא תשלחי שד הדומה לנפשך, אלא עתה תיכנסי להעביר רעת המן האגגי ממש. שלא יהיה רווח והצלה ליהודים 'ממקום אחר'. 'ואת ובית אביך' הרי צריך לתקן את העבירה של שאול המלך שהשאיר אגג חי, לכן את צריכה להכנס ממש כדי להרוג את המן האגגי. לעת כזאת הגעת למלכות.

ועמדה בחצר בית המלך הפנימית, ומכיון שלא נקראה בשם כלל, היו צריכים מלאכים שישמרו עליה. ונמצא שבאמת נשארה אסתר המלכה בתכלית הקדושה וטהרה.

ומבואר שם בזה"ק שלא כל אחד יכול ליצור דמות אחרת תחתיו, רק מי שזוכה לנשמה מעולם האצילות. ובה כתיב 'ותלבש אסתר מלכות', מלכות דאצילות.

במקום שמחשבתו של אדם שם הוא במציאות להלכה כגילויי הבעש"ט

והנה נודע מאמרו של מרן הבעש"ט זי"ע שבמקום שמחשבתו של אדם, שם הוא נמצא. אין זה מימרא מארון הקודש אלא מציאות ממש, שכן אמרו חז"ל 'ולציון ייאמר איש ואיש יולד בה, אחד הנולד בא"י ואחד המצפה לראותה'. העומד בפאריז וחושב על ירושלים, הרי הוא בירושלים. כי יש כח הקדושה של המחשבה שהיא חזקה יותר מהמציאות הגשמית.

גאוני סוכצ'וב זי"ע הוכיחו ליסוד זה מדברי הגמ' במס' עירובין שאדם יכול להניח עירובו במקום שמחשבתו שם. אם הוא הלך לעירו בערב שבת ובכניסת יום השבת עדיין לא הגיע לאלפיים אמה שסביב העיר. 'אם היה מכיר אילן או גדר סמוך לעירו, יכול לומר שם תהא שבתית'. אף שהידיים והרגליים נמצאים במקום רחוק מן העיר, אעפ"כ בלי פת יוכל לקבוע תחומו תחת אותו האילן שהוא מכיה.

וי"א בירושלמי שמצות תחומי שבת מדאוריתא, הרי שיש דברים בגו, מחשבה של האדם יש בה כח חזק מאד. הלכה למעשה.

וכן היה באסתר המלכה, כיון שמחשבתה בבית מרדכי, שם היא נמצאת. ומכיון שנשמטה גדול ביותר, נתקיים בה הדבר בפועל, שאותם העצמות של אסתר שהיו בבית אחשוורש, היו מציאות אחרת לגמרי.

שם רע על הלוחות שניות שלא חזרו לבתולי הלוחות הראשונות

ג. ברעיא מהימנא שם מביא ענין שלישי באיסור מוציא שם רע. שאסור לנו להוציא שם רע על הלוחות השניות.

היצר הרע רוצה לדמות לאדם שהלוחות הראשונות שנשברו, שברו את התורה המקורית, כי הלוחות השניות כבר אינם באותה מדרגה. מי שחושב כך, הרי הוא מוציא שם רע על התורה. כי הקב"ה מעיד ואומר על הלוחות השניות 'וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שיברת'. ועוד 88 אותיות יתירים על הלוחות הראשונות.

התורה הקדושה גם היא נקראת 'בתולת ישראל', 'ברתא דמלכא', ואסור לנו להוציא עליה שם רע. צריכין להאמין שביוה"כ זכינו לקבל את התורה"ק בבתוליה, לוחות שניות קדושות וטהורות כהראשונות.

שם רע דמשה על בתולת כנס"י כי שיחת עמך ולא היו אלא הערב רב

ד. בזה"ק שם מסופר שרעיא מהימנא אמר בתחילה רק ג' דוגמאות הראשונות ושתק. לפתע הגיע אליהו הנביא לבית המדרש וביקש רשות מהרעיא מהימנא לומר פירוש רביעי על מוציא שם רע. ומדוע ביקש ממנו רשות, כי כביכול בא לדבר על הרעיא מהימנא עצמו שהוציא ש"ר. ונתן לו רשות.

מִיַּד קָם אֵלֵיהֶוּ, וְכָל מְאָרֵי מְתִיבְתָּא, וּבְרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ סִינֵי סִינֵי, הָכִי אֶתְחַזְּיָא לְמִשְׁמַע מְלִין דִּילָךְ וְלִשְׁתּוּק, אֲבָל בְּרִשּׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵּיהּ, אֲנָא בָּעֵי לְמַלְלָא מְלָה לְגַבְיָהּ, לִיקְרָא דִּילָךְ. אָמַר לֵיהּ אֵימָא.

וכה ביאר אליהו הנביא לאחר שקיבל רשות מרעיא מהימנא: כתיב: וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּךְ יַד כִּי שַׁחַת עַמְּךָ

אֲשֶׁר הָעֲלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וגו'. וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה ה' יַחְרֶה אַפִּי בְעַמִּי אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה.

כוונת הקב"ה ב'לך רד כי שיחת עמך' היה רק על הערב רב, שהם כביכול עמו של משה, שלא אמר לו הקב"ה להעלותו, ואינם בני אברהם יצחק ויעקב. אלא שמשה רבינו הבין שהקב"ה מדבר על כנסת ישראל ממש, ולכן אמר 'למה ה' יחרה אפך בעמך' היינו בבני ישראל. ובזה היה בחינת 'הוצאת שם רע על בתולת ישראל'. כי הקב"ה לא חרה אפו בעמו כלל. כך היא טענת אליהו הנביא למשה רבינו, מדוע ייחס את חטא העגל לכנסת ישראל, והרי זה רק מעשי הערב רב בלבד.

וַבִּגִּין דְּאֶתְמַר בָּךְ, כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, אֶתְמַר בָּךְ וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה, לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָה כָּל יָמָיו, בְּגִלּוּתָא לֹא יָכִיל לְמַפְרֵשׁ לִיה מִנָּה כָּל יוֹמוֹ.

זהו התיקון של משה רבינו ע"ה שנשמתו חופפת בכל בתי מדרשות ובתי כנסיות, על ראש לומדי התורה ומנהיגי ישראל, וכמו שאמרו רבוה"ק זה לזה 'משה שפיר קאמרת', וביאר האריז"ל שנשמת משה רבינו נמצא בכל בתי מדרשים שעוסקים שם בתורה, לקיים 'ולו תהיה לאשה, לא יוכל לשלחה כל ימיו'.

ויהי כאשר שמע משה רעיא מהימנא את דברי אליהו הנביא, ברכו ונשקו על פניו ועל עיניו: קם רַעְיָא מְהִימְנָא, נָשִׁיק לִיה בְּאַנְפּוֹי וְעַל עֵינָיו וּבְרִיךְ לִיה, וְאָמַר לִיה, תִּהְיֶה מְבֹרָךְ מִפּוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיה, בְּכָל מְדָה וּמְדָה דִּילִיה, וּבְעֶשֶׂר סְפִירָן דִּילִיה, וּבְכָל שְׁמָהּ דִּילִיה, וּבְכָל מְאֲרִי מְתִיבְתָּאן, וּבְכָל מְלָאכִין. וְעָנֵי בְלָהוּ וְאָמְרוּ אָמֵן. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיה הוֹדוּ בְּבִרְכָתֶיהָ.

להודיע שא"י צדיקי ישראל תורת ישראל וכנס"י לעולם המה בבתוליהם

כלל דברינו: אסור להוציא שם רע על ארץ ישראל, ולא על הצדיק בחי' אסתר המלכה, ולא על התוה"ק בחי' לוחות שניות, וכן אסור לדבר על שום יהודי.

ארץ ישראל, צדיק ישראל, תורת ישראל, וכנסת ישראל, אסור להוציא עליהן שם רע לעולם. ובכולם צריכין לדעת את האמת, שאפילו אם רואים במציאות מצב קשה והפוך, אל תתפעל ממה שעניך רואות ואל תוציא לעז על בתולת ישראל לדורותיהם, אם תמצא איזה פגם, הוא רק בערב רב ולא בבתולת ישראל.

חודש אלול הוא מזל בתולה, ומבואר ב'עבודת ישראל' עה"פ 'ושפטו את העם משפט צדק', שזוהי העבודה של ימי אלול, ללמד זכות על בני ישראל, באופן שבתוליה חוזרים ולא נפגם האדם מעולם. אם תאמר שכבר אין תקוה לשוב להטהר ולהתקדש כבראשונה כמו לפני החטא, הנך מוציא שם רע על בתולת ישראל.

בעל תשובה איננו כנייר מחוק אלא כנייר חדש ממש. אם תאמר שזה לא יכול להיות, הנך מוציא שם רע על בתולת ישראל.

בתוליה חוזרין כנייר חדש במזל בתולה דאלול בכוח התשובה

זהו חודש אלול, 'מזל בתולה', יש לנו מזל שאנחנו חלק מכנסת ישראל שיש בה חידוש עצום כזה, שאפילו כשהמציאות היא הפוכה לגמרי מהתחדשות הבתולים, אעפ"כ אנו יודעים שהכל חדש ונקי, הר הבית לא נטמא מעולם, מקום המקדש אבן שתיה הוא כבתולה זכה ונקיה, טיטוס נדמה לו שהוא נכנס בה, אך ב'צמח ה' לצבי' מגלה שהוא נכנס ברצועת חו"ל שהיתה שם. וכן באסתר, אף שנדמה שהיא נכנסת לבית אחשורש, ב'קב הישר' מתגלה האמת. בלוחות שניות נדמה כאילו אינם בקדושת הראשונות, ב'רעיא מהימנא' מתגלה האמת.

וכן כל אחד מאיתנו יכול לזכות לשוב בתשובה שלימה, ולטהר ולתקן את נפשו כבראשונה ממש. ולזאת אנו לומדים בפרשת כי תצא על איסור הוצאת שם רע על בתולת ישראל באלו הימים. ימי הרחמים והסליחות.